

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Благомир Кирилов Папазов
хон. проф. в ШУ „Епископ К. Преславски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки,

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ...

докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“

Автор: Надежда Недялкова Ангелова

**Тема: „ОБУЧЕНИЕТО ПО ШРИФТ И ТИПОГРАФИЯ В ГРАФИЧНИЯ
ДИЗАЙН ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ“**

Научен ръководител: проф. д. изк.н. Бисер Илиев Дамянов – Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-2804 от 10. 07. 2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ОБУЧЕНИЕТО ПО ШРИФТ И ТИПОГРАФИЯ В ГРАФИЧНИЯ ДИЗАЙН ВЪВ ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“. Автор на дисертационния труд е Надежда Недялкова Ангелова – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Естетическо възпитание“ с научен ръководител проф. д. изк.н. Бисер Дамянов от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Представеният от

Надежда Недялкова Ангелова комплект материали на хартиен носител **е в съответствие с** Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС ‘магистър’)
- заповеди за записване в докторантура;
- заповед за провеждане на изпит от индивидуалния план и съответен протокол за издържан изпит по специалността с успех – отличен;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;
- приложения към дисертационен труд.

Докторантката е приложила пет (5) публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Надежда Ангелова е родена през 1982 г. Завършва с отличие Националната художествена гимназия „Цанко Лавренов“ в Пловдив. През 2010 г. завършва висше образование в Университет за приложни науки, в Дюселдорф, Германия – специалност „Комуникационен Дизайн“. В същия университет получава и магистърска степен към катедра „Дизайн“. Между 2008 – 2014 г. работи като комуникационен дизайнер в Германия (Дюселдорф, Кьолн и Вупертал). От 2014 до 2017 е асистент в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. „Асен Диамандиев“. В Пловдивския университет е редовен асистент към катедра „Естетическо възпитание“ от 2017 г.

Надежда Ангелова има изяви и в областта на изобразителните изкуства. Участва в изложби и пърформанс-проекти. Освен в графичния дизайн има реализирани творби в областите на стенописта, оформлението на книги и илюстрацията.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Представеният дисертационен труд е посветен на актуален проблем на настоящата система на висше образование в научно и научно-приложно отношение. Изследванията и публикациите в сферата на обучението по шрифт и типография във висшите училища в България са епизодични и недостатъчно застъпени. Това се допълва и от липсата на специализирана литература по проблема на български език. В този смисъл поставената цел на изследването, насочена към разработване на съвременен модел за ефективно обучение по шрифт и типография във висшите училища, е в съответствие със съвременните изисквания за усъвършенстване и осъвременяване на образователните процеси. Поставените задачи в дисертационния труд са в унисон със заложената цел.

4. Познаване на проблема

Наличната образователна подготовка и досегашен професионален опит на докторантката са в сферата на комуникационния дизайн. Представените нагледни материали показват значителен опит на кандидата в областта на Графичния дизайн, а заедно с това има наличие и на преподавателски опит в областите на средното и висше образование. Декларираните умения и компетенции по немски и английски език обогатяват значително възможностите на кандидата да използва оптимално специализираната литература.

5. Методика на изследването

В използваната методика на изследване преобладава класическия педагогически експеримент, при който се прилага съчетание на количествени и качествени методи за извличане и обработка на данните. Диагностичните процедури се провеждат като входяща, междинна и изходяща диагностика посредством прилагане на дидактически

тестове и анкета. Успешно е разработена и приложена критериална система от 14 критерия и прилежащите им показатели в съответствие на темите и подтемите на учебното съдържание на експерименталния модел. Експерименталната методика и инструментариум се подлагат на апробация, като се отчитат преимуществата и недостатъците. След експериментална методика е проведен обучаващ експеримент в естествени условия и в период, отговарящ на изискванията за достоверност на резултатите. Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, посочени в дисертационния труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 276 страници, разпределен в увод, четири глави и заключение, списък с ползвана литература и приложения. Включени са изображения от 12 таблици и 49 фигури. Използваните литературни източници обхващат 115 заглавия, от които 57 на кирилица и 46 на латиница. Приложенията обхващат общо 233 страници, илюстрирани със 17 таблици и 9 фигури.

Въз основа на направените констатации от докторантката, проблемът на научното изследване е формулиран като необходимост от разработване на съвременен модел за ефективно обучение по шрифт и типография във висшите училища в България. В съответствие с целта на изследването са формулирани 5 (пет) основни задачи. В Първа глава от изследването е разгледан въпросът за характера на образователната подготовка по шрифт и типография в областта на графичния дизайн, като за целта е направен обстоен теоретичен анализ. Втора глава представя експерименталната част на изследването. В началото са изведени предмет, обект, цел, задачи, хипотеза и етапи на педагогическия експеримент. В експеримента са включени студенти от специалност „Графичен дизайн с реклама“, 2. курс, 3-ти семестър, бакалавърска степен на обучение към катедра „Естетическо възпитание“ на Педагогически факултет, в ПУ „Паисий Хилендарски“. В Трета глава са описани резултатите от проведения педагогически експеримент. Осъществен е вариационен анализ на входните и изходни резултати, както и статистическа проверка на заложените хипотези.

В обобщенията и изводите се констатира значително покачване на успеваемостта на участниците след прилагане на предложения от Надежда Ангелова експериментален модел на обучение.

Резултатите и приносите на проведеното експериментално изследване, представени в дисертационния труд на Надежда Ангелова, са оригинални и не са заимствани от изследвания и публикации.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

1. В представения дисертационен труд, посветен на актуален проблем на настоящата система на висше образование, е извършено цялостно емпирично изследване върху проблема за шрифта и типографията в подготовката на графичния дизайнер.

2. Проучено и анализирано е съвременното състояние на обучението по шрифт и типография в областта на графичния дизайн в българските висши училища.

3. Направен е сравнителен анализ на учебната документация и е посочен нов подход към обучението по шрифт и типография с превес на обучение в дигитална среда и компютърни технологии.

4. Създаден е педагогически модел на обучение по шрифт и типография, който е апробиран и е с доказана ефективност. Това позволява неговото внедряване и използването му за основа на учебен курс по шрифт и типография или подобни учебни курсове във ВУ.

5. Представеният емпиричен и методически материал в дисертацията може успешно да послужи за фактологическа и инструментална основа за следващи изследвания по темата, както и за разработване на учебни програми и курсове.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Съдържанието и разгледаните проблеми в представените от Надежда Ангелова публикации са обвързани с темата на дисертационния труд. Всичките 5 публикации са статии, отпечатани в научни сборници и списания. Три от статиите са публикувани в

сборници от студентски и докторантски научни форуми („Графичен дизайн – специалности и учебни дисциплини в българските висши училища“, „Поглед върху съвременното обучение в областта на шрифта във висшите училища в България“ и „За графичния дизайн и практиката на графичния дизайнер“), а две – от участия в научни конференции („Иновативни информационни технологии за обучение по графичен дизайн“ и „За дигиталните игри в обучението по шрифт и типография“). Статията „Иновативни информационни технологии за обучение по графичен дизайн“ е в съавторство с Вилислав Радев, където докторантката е разгледала проблема за шрифта и текста в подготовката на графичния дизайнер.

9. Лично участие на докторантката

Съдържанието на дисертационния труд и резултатите от проведеното експериментално изследване от Надежда Ангелова са оригинални и са неин личен принос към обучението по шрифт и типография във висшите училища.

10. Автореферат

Представеният автореферат, с обем от 36 страници, е изготвен според изискванията на съответните правилници. В него коректно се отразяват съдържанието, експерименталната изследователска работа, изводите и заключенията на дисертационния труд.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични забележки и препоръки към проведеното изследване и представеният комплект материали. Забелязвам единствено дублиране на посочената цел в дисертационния труд (стр. 6) със съдържанието на задача № 3 (стр.7), което в никакъв случай не оказва влияние върху значимостта на изследването и на постигнатите научни приноси.

12. Лични впечатления

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Отчитайки изказаното от мен положително мнение, препоръчвам на дисертантката да преработи теоретичните, методическите и практико-приложните резултати от

дисертационния труд в учебно помагало или методическо ръководство, в помощ на студентите от специалност „Графичен дизайн с реклама“ към ПУ „Паисий Хилендарски“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят всички на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Педагогически факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Надежда Недялкова Ангелова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Методика на обучението по изобразително изкуство“ като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Надежда Недялкова Ангелова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., докторска програма „Методика на обучението по изобразително изкуство“.

07. 08. 2020 г.
гр. Варна

Рецензент:
проф. д-р Благомир Папазов